

**R. P. Georgii De Rhodes Avenionensis, È Societate Iesv,
Philosophia Peripatetica, Ad Veram Aristotelis Mentem**

Rhodes, Georges de

Lvgdvni, 1671

Sect. ij. De materia prima.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95638](https://nbn-resolving.de/urn:nbn:de:hbz:466:1-95638)

96 Philosophiæ Peripateticæ Lib. II. Disp. I.

Primi certum est, & cæcis ipsis perspicuum, dari veram mutationem, tum substantiale, tum accidentale; patet enim quod ignis fit ex ligno, & quod partes ex albo fieri potest niger. Mutationis substantialis appellatur, cum aliquid materiæ sic aduenit, ut substantiam rei destruit; accidentalis cum substantia rei non destruitur. Dari autem mutationem substantiale, negant noui discipuli Epicuri, quos in sequentibus impugnabo.

Secundū. Recum eriam est, quod ex nihilo nihil potest fieri naturaliter, ex nihilo videlicet subiecti; nam ex nihilo sibi sunt omnia quæ sunt; non enim erant antequam fierent.

Tertiū. Docet Philosophus, numerum principiorum debere colligi ex mutatione substantiali per analogiam ad mutationem accidentalem, sicut enim quando lignum fit calidum ex non calido, tria requiruntur, calor qui producatur, subiectum in quo producatur, priuatio caloris, quæ in ligno praecedat; sic quoties ex ligno fit ignis, requiruntur tria, calor qui producitur, subiectum in quo producitur, priuatio forma ignis, quæ praecedat.

Quartū. Sequitur ex his, duo esse principia compositionis, id est necessariò componentia corpus, materiam & formam; tria vero generationis, id est sine quibus generatio in ratione mutationis substantialis nequit intelligi, materiam, formam, & priuationem. Nominis *materiæ*, intelligitur substantia imperfecta, indifferens ad omnem formam, & ad omnem pulchritudinem, *etiam*: nomine *forma* significatur substantia imperfecta, quæ ornamentum est, & pulchritudo ipsius materiæ, cum qua faciat tale corpus: nomine *priuationis* intelligitur formæ parentia in materia: nomine autem *generationis substantialis* intelligitur transitus formæ à non esse ad esse in subiecto. His positis,

Ratio cur tria sine principiis generationis, est quia illa sunt principia, quæ sunt de intrinseco conceptu generationis, & ex quibus fit generatio; sed tria necessariò concipi debent quoties concipiatur, & fit generatio; nam concipi nequit fieri aliquid, quin intelligatur subiectum in quo fit, res *qua* *qua* fit, & non esse illius praesistens. Deinde compositum fit ex materia, ex forma, ex priuatione, quod ad rationem principiis requiritur necessariò; nam agens ingreditur duntaxat conceptum generationis tanquam id *à quo* fit; finis autem tanquam id *propter quod* fit: ergo tria sunt principia composita in fieri, & duo principia eius in facto esse.

Obiicitur primū, formam non esse principium generationis, quia principium generationis est prius generatione; sed forma non est prior generatione, cum sit eius effectus: ergo non est principium. Deinde si forma esset principium, quia est terminus ad quem, compositum cum sit principialis terminus ad quem, erit etiam principium. Denique generatio formæ non fit ex ipsa formæ; generatione enim via est & principium formæ, cum forma fiat per generationem, non autem generatio per formam; ergo forma non est principium generationis, inquit si esset principium generationis, esset etiam principium sui ipsius, quia *quod est causa causa est causa causatis*.

Respondeo verum esse, quod generatio est prior in ordine executionis, quam forma, sed in ordine intentionis forma prior est quam generatio; nam id quod intenditur per generationem, est forma. Deinde nego, compositum esse principium generationis; nam generatio duplēm haber terminum ad quem; alter est *formalis* & *immediatus*,

A qui est immediatus per se distinctius generationis, & is est principium, quia includitur in conceptu generationis explicitè: forma est huiusmodi terminus ad quem, & propterea est principium. Alter est terminus totalis & vitiosus, qui scilicet non est distinctius immediate per se generationis, sed mediante termino formalis; & is non est principium, quia non includitur in conceptu generationis nisi consequenter tantum, & implicitè, supposito quod forma includatur; & huiusmodi terminus est compositum, quod propter nego esse principium. Denique fateor formam non esse principium generationis formæ, ut recte probat argumentum; sed esse principium generationis compositi, quæ distinguuntur saltem formaliter à generatione formæ.

Obiicitur secundū. Vno tam est intrinseca secunda ob-composito quam materia & forma; & est id ex iectio. quo: ergo illa est tertium principium compositionis. Deinde quantitas & qualitates tam requiruntur in materia, ut fiat generatio, quam ipsa priuatio: ergo non minus sunt principia, quam priuatio. Idem dico de approximatione agentis & passi.

Respondeo, unionem esse unum principium cum forma, quia est ratio principiandi formæ. Ex principio autem & ratione principiandi non sunt duo principia, sed unum; sicut agens & actio non sunt duas causæ. Idem dico de quantitate, de qualitatibus, & subsistentia, quæ non sunt principia distincta à materia, quæ connaturaliter illas exigit ut sit principium, id est illæ sunt principia cum materia. Approximatio quoque agentis & passi non est principium, quia non est id ex quo est generatio; sed necessaria est ut conditio: priuatio autem est id ex quo.

Obiicitur tertius. Id est priuatio est principium, Tertia ob-qua est terminus à quo, sed forma corrupta est iactio. ex quæ terminus à quo: ergo illa est ex quæ principium.

Respondeo distinguendo maiorem; ideo priuatio est principium, quia est terminus à quo, sine quo generatio non potest concipi, & quia est necessarius ad generationem, concedo; quia est terminus à quo non necessarius ad omnem generationem, & sine quo generatio potest concipi, nego. Priuatio est terminus à quo ita necessarius ad omnem generationem, ut sine illa nulla possit concipi generatio; forma vero corrupta non requiritur ad omnem generationem, quia si forma ignis prodiceretur in materia nuda, vera esset generatio, n. tamen illa esset forma corrupta.

SECTIO II.

De materia prima.

Aristoteles 1. Physic. cap. 1.

E Primum principium corporum materia est, *theatrum generationum omnium & corruptionum*; fundamentum & prima basis totius esse corporei; penè nihil, & totum esse; de nihilo facta, ut de nihilo nihil fiat; nihil habens, & omnia ex se promens; quam ignorando cognosci, & cognoscendo ignorari recte asserit Augustinus lib. 12. confess. c. 5. De illa vero quæcunque possunt disputationi, ea video ad quatuor capita reuocari debere. Primum est *existentia* materiæ prima: secundum propria eius *quidditas*, & *præfertim*, quomodo sit potentia: tertium *separabilitas* eius, & *conseruatio* absque omni forma: quartum *proprietates*.

§. I.

Ratio altera
nonis.

Prima ob-
iectio.

§. I.

Existencia materia prima, & eius definitio.

Probatur
dari mate-
riam.

Certum est primò dari materiam aliquā primam in rebus corporeis, que sit pars compositi naturalis, & subiectum primum mutationis substantialis, quo nullum aliud sit prius. Rationem afferit Philosophus, quia quoties datur transmutatio unius corporis naturalis in aliud corpus, ligni v.g. in ignem, necessariò manet aliud subiectum commune sub utroque termino: illud est materia prima, id est subiectum, quo nullum sit prius, alioquin daretur processus in infinitum, si quolibet subiecto daretur prius, & prius in infinitum: ergo datum materia prima. Probatur maior, quia si ex re corrupta, v.g. ex ligno, quod in igne mutatur, nihil remanet, omnis corruptio est annihilationis, & omnis productio est creatio, quia sit ex nihilo subiecti; vel certè transubstantiatio est, quia est conuersio totius unius substantiae in aliam, qualis reperitur in sanctissimo Eucharistia: Sacramento: hoc autem utrumque absurdum est. Deinde dispositiones quæ inducuntur ab agente in subiectu destruendum, non debent destrui priusquam producatur forma; si autem subiectu destrueretur, destruiri deberent omnes illæ dispositiones, quæ sine subiecto non possunt manere: igitur necesse est ut maneat subiectum aliquod. Denique in nutritione, cùm cibus conuertitur in viuens, vel aliiquid cibi remanet, vel nihil: si nihil manet, non est ergo utilis comestio; si aliiquid manet, illud non est totus cibus, alioquin nulla fieret conuersio in substantiam viuentem: ergo illud quod manet, est pars aliqua cibi, quæ vocatur materia prima: ergo patet dari materiam primam.

Dices primò cum Atomistis recentioribus, probati quidem illis argumentis existentiam materiæ primæ, posito quod detur in rebus mutationis substantialis, id est productio nouæ formæ substantialis, & compositi substantialis alterius; sed hanc veterem esse, ac obsoletam & rancidam Philosophiam, quæ hactenus nimis credula persuaderi sibi hoc permisit ab Aristotele: aliam longè mentem esse nouotum Philosophorum, quibus restituti tandem sunt oculi: enim solis credunt & certis experientiis; negant enim illa esse informem materiam, ullam formam præter animam rationalem, ullam esse in rebus mutationem substantiam, sola esse in rebus corporeis quatuor elementa substantialisiter omnino simplicia, ex quorum varia combinatione secundum atomos omnis existat diversitas, quæ cernitur in corporibus, eo modo quo ex litteris viginti tribus innumerabilis vobis omnium varietas coalescit. Ita noui sciolii, quibus

Respondeo, mutationem substantiam negari à nemine posse, qui oculos & mentem habeant, ut ostendam suo loco: existentiam formarum substantiarum, & differentiam essentiale inter corpora esse adeo perspicuum, ut cæci etiam ipsam videant, ut probabo. *scilicet 3. vbi* commentum hoc noua Philosophia continet falsitatis. Nuc satius mihi est dicere, non posse materiam primam esse quatuor elementa, ex quibus constant omnia mixta, sed neque, ut volunt Chymici, tria illa quæ vocantur elementa chymica, mercurium, sal, & sulphur. Primò, quia sequeretur, nullum esse mixtum, quod non sit ens per accidens; conarrant enim mixta omnia ex rebus complexis, & generum diuerorum, qui proprius est character entis per accidens; omnia enim elementa completa sunt in suo genere, ut patet: ergo si ex illis realiter constat mixtum, illud est ens per accidens. Secundò in omnibus elementis dantur formæ substantiales, cùm unum elementum in aliud transmutetur, sit enim ig-

R. P. de Rhodes curf. Philosoph.

Agnis ex aëre, aëris ex aqua: ergo præter elementa datur subiectum aliquod prius, quod commune sit omnibus elemenis. Antecedens negant Atomistæ, quorum tota, ni fallor, euertetur noua Philosophia, probatis formis substantiis; quod præstabatur *scilicet 4. & tract. 3.*

Dices secundò, sequi ex superius data ratione, quod aliud maneat; sed non sequi, quod maneat *Secunda euacio*.

Contra enim isto, quia si illud quod remanet, non esset substantiale, sequeretur, omnem mutationem substantiale esse transubstantiationem; nam esset mutatio totius substantiae corrupta in totam substantiam productam; hoc autem est esse transubstantiationem. Deinde illud quod non presupponit subiectum prius, non potest esse accidens; illud ergo remanet, non presupponit subiectum prius, ergo non est accidens.

Certum est secundò, materiam primam rectè definiri. *Etsi* subiectum primum, ex quo inexistente aliud *Definitio* materiæ: fit non per accidens, & in quod ultimum, cum quid corrumpitur, resolutur. *Vel* breuius, *Etsi* subiectum primum *uniuscuiusque*. Ita tradit Philosophus *textu 82*. Dicitur enim primò subiectū, quia recipit & sustentat tum formam, tum accidentia, quæ prima basis totius corporis. Dicitur deinde subiectum *primum*, ut excludatur materia secunda, quæ scilicet habet etiam dispositiones accidentales præter materiam; ita enim intelligitur subiectum *primum* ut sit incompletum;

Cum Angelus est subiectum suorum accidentium, sed completum. Dicitur tertio, subiectum *uniuscuiusque*, quia nullum est corpus, quod non habeat materiam, per quam vel recipiat formam, ut in homine; vel sustentetur, ut in aliis compositis. Dicitur quartus, ex qua inexistente aliud fit, quia est vera pars componens corpus naturale, & in eo manens post transactam generationem, priuatio autem non manet; causa vero efficiens non est id ex quo, sed id à quo. Dicitur quintò, non per accidens, quia ita est pars componens corpus, ut ea fiat ens per se, non ens per accidens, quale fit ex albedine & subiecto. Denique dicitur, & in quod ultimum, si quid corrumpitur, resolutur, ut distinguitur ab elementis, in quæ resolutur mixtum, sed non ultimum. Ex qua definitione,

DColliges primò, materiam primam esse substantiam, esse incompletam, esse patternem essentiale compositi physici. Quæ tria sequuntur ex eo, quod materia sit subiectum primum.

*Tria prædi-
cata mate-
riæ.*

Colliges secundò, quo sensu Plato materiam vocauerit *magnum*, & *parvum*; quia modo sub nobili, *Varia eius nomina*, modò sub ignobili forma delitescit; vel quia omnia recipere potest, nihil autem agere. Dicitur ab eodem etiam *taupe*, omnia continens, sinus, gremium, concepacula, quod formas excipiat, sive atque. Dicitur à Platonicis materia dicta est *speculum formarum omnes* quæ sunt *idearum imagines recipiens, natura vixus, essentia imago, profundum cuiusque rei*. Materia est, inquit Plotinus lib. 4. enneade 2. *Protheus Homericus*, *fax prima vita, sive operum Dei despiciens*. Sed eximie omnino materiam illi appellabant, *essentia prima inanem umbram*, eo quod in natura nihil dissimilius Deo, quam materia; & nihil tamen similius. Quod vixunque argumentum video ingeniosè à multis Recentioribus esse traditum. Dissimilis videbatur Deo materia est, cum Deus actus sit purus, incapax recipiendi aliiquid in se; materia pura potentia, hoc unum habet quod aliiquid recipiat. Deus est omnium entium primum; materia, ut dixi, *fax* est primæ vitæ. Deus totus splendor est & lumen *taupe*; materia nihil est nisi tenebra, propter summam informitatem. Sed aliunde tamen non patet,

I. sunt,

Gunt in quibus Dei quædam imago materia est, quia Deus sedes est, basis & fundamentum, in quo recumbunt omnia, ut ait Dionysius: materia basis & receptaculum est commune omnia formarum, ut dixi ex Platone ac Platoniceis. Deus immutans omnia mutari sub se vider: in materia probris immutata omnes fiunt mutationes. Materia cognoscitur præsternit per negationes: Dei cognitionem, ait S. Dionysius esse summam eius ignorationem, & tenebras luminosissimas. Denique materia dici quodam modo potest omnia, & tamen nihil; unde à Synecdo appellata est *vnus*, sylva, propter formarum multitudinem, quæ ex ipsa educuntur. Deum Nazianzenus esse dicit *vnus omnia, & nihil rerum*.

*Unam Materiam puram sit potentia
Quale sit Physica obiectio.*

EX definitione materiae, quam haecenus tradidi, sequitur propriam eius differentiam esse, quod sit potentia receptiva, tum formarum substantialium, tum accidentium. Difficultas igitur esse nunc potest, utrum materia verè sit potentia, utrum essentialiter sit potentia, & deinde utrum sit pura potentia.

Affertio.

Dico primò, materiam esse potentiam passiuam, quæ licet unica sit, rectè tamen diuiditur in receptivam, & sustentatiuam; in uniuersalem, & particularem, in substantialiem, & accidentalem. Duas partes habet conclusio, quas ut explicem.

Triplex potentia.

Obserua primò, triplicem à Philosophis vulgo distingui potentiam: prima vocatur obiectiva, secunda passiva, tercia activa: & triplicem item actum, primum vocatur actus entitatis, secundus actus formalis, tertius effectus, sive operatio. Actus entitatis est actualitas rei, seu actualis rei existentia; actus formalis est forma præsupponens aliquod subiectum: actus effectivus est aliquid de novo producendum. Potentia respondens actui entitatis appellatur obiectiva, quæ est non repugnans rei ad existentiam, seu essentiam rei possibilis. Potentia passiva est aptitudo ad recipiendam aliquam formam. Potentia activa est vis effectiva alicuius. Materiam ergo appellari potentiam, non obiectivam, quia revera existit; non actiuam, quia non agit extra se, sed tantum intra se per emanationem producit suas proprietates; sed potentiam passiuam, quia de se ita apta est ad recipiendas formas quilibet, ut secundum se non habeat ullam formam.

Triplex actus.

Ratio tota est, quia materia prima est subiectum primum; quod autem est subiectum primum, non habet in se ullam formam, alioqui daretur aliquid eo ulterius, subiectum videlicet huius formæ: ergo materia est potentia passiva.

Multiplex potentia materiæ.

Obserua secundò, potentiam materiæ tripliciter diuidi; primò enim alia est *universalis*, alia *particularis*: *universalis*, siue remota, est ipsa entitas materiae sola, quæ recipere potest formas omnes: proxima est entitas materiae, quæ per accidentia quædam disponitur ad aliquam formam. Secundò alia est *receptiva*, per quam materia recipit formam ut comprehendit suam, sive unxit; & hanc potentiam materia exercet erga omnes formas: alia est *substantialis*, per quam materia formam impotentem per se subsisteret sine subiecto sustentat, & hanc potentiam materia exercet circa formas solidas materiales. Tertiò, potentia materiae alia est *substantialis*, prout recipere potest formas substantiales; alia est *accidentalis*, per quam potest recipere accidentia.

Ratio ergo cur unica materia sufficiat ad omnes illas potentias, evidens est, quia sicut una est potentia

visiva, quæ sufficit ad videndos omnes colores; una intellectiva, ut cognoscat omnia entia; ita una est potentia materiae, quæ sufficit ad omnes formas recipiendas: alioqui cum forma infinita possibilis sit, deberent etiam esse infinita potentia in materia.

Obiicitur primò. Non est major ratio cur materia dicatur recipere animam rationalem, quæ anima rationalis dicatur recipere materiam: ergo materia non est magis potentia quam forma. Probo antecedens, quia id est materia dicatur recipere animam, quia illi vnitur, sed forma vnitur aequaliter materiae: ergo recipit materiam.

Respondeo negando primum antecedens; ratio enim cur anima rationalis non recipiat materiam, est quia illud dicatur recipere aliud, quod denominatur ab alio: illud vero dicatur recipi, quod denominatur aliud; v.g. sapientia dicatur in intellectu recipi, quia per eam intellectus denominatur sapiens, sapientia vero ab intellectu non denominatur intelligens. Anima denominat corpus, quod ab ea dicitur vivens; corpus vero non denominat animam, quæ non dicitur corpore.

Si autem quæras, quid habeat speciale materia ut denominetur potius per formam, quam forma per materiam.

Respondeo rationem esse, quia materia ultimè per formam determinatur ad aliquem certum gradum essendi, cum de se sit indifferens; formam vero non determinari ultimè à materia ad certum aliquem gradum essendi, cum sit determinata ad ultimam speciem, etiamsi sit indifferens ad informandam hanc, vel hanc materiam.

Instabis, formam denominari subiectatam à materia.

Respondeo, denominationem hanc non esse petitionem à materia, sed ab ipsa informatione, seu receptione formæ in materia, quæ proprietate nullo modo denominat formam, sed tantum ab ea denominatur.

Obiicitur secundò, quando materia recipit aliquam formam, non est amplius potentia ad illam, quia tunc transit de potentia ad actum: ergo materia non est potentia.

Respondeo, potentiam significare posse primò aptitudinem solam ad formam, secundo aptitudinem simili cum carentia formæ. Potentia priori modo sumpta esse potest cum actu, inquit semper est cum actu; cum enim ambulo, maximè possum ambulare, quia tunc non amittitur potentia, cum actu illa exercetur. Materia ergo cum habet actu formam, maximè potentia est ad illam. Si vero potentia sumatur posteriori modo pro negatione formæ, certè illa perit adueniente actu formæ.

Obiicitur tertio. Si esset aliqua materia, quæ recipere non posset nisi formam ignis, alia vero quæ non posset recipere nisi formam aquæ, illæ materiæ specie different: ergo ad formas specie diuersas debet esse potentia specie diuersa.

Respondeo distinguendo consequentiam: ergo ad formas specie diuersas debet esse potentia specie diuersa, si respicit illas formas tanquam actum adæquatum, concedo; tanquam actum inadæquatum, nego. Si esset materia unica tantum respiciens formam, illa forma esset actu adæquatus illius materiae, cum autem potentia specificetur per actus adæquatos, sine dubio illa potentia, quæ respicerent diuersas formas tanquam actum suos adæquatos, specie differenti: nunc autem, quia potentia materiae non respicit unam formam tanquam actum suum adæquatum, non differt specie à potentia, quæ respicit alteram formam. Sicut sensus externi differenti inter se; quia respiciunt diuersa obiecta adæquata; se nisus

Prima obiectio.

Secunda obiectio.

Tertia obiectio.

sensus autem internus unus est qui illa omnia obiecta adæquat. In quo eodem sensu verum est quod potentia & actus adæquatus sunt in eodem genere.

§. III.

Vtrum materia prima essentialiter sit potentia.

Potentia illa prima, quam dixi propriam esse materia, potest tripliciter illi conuenire: primò si sit differentia eius essentialis: secundò si sit accidentis metaphysicum, saltem ratione distinctum, & superadditum materia: tertio si sit accidentis physicum, ab entitate materiae realiter distinctum.

Dico secundò, materiam primam ita esse potentiam, ut differentia eius essentialis sit ratio potentiae vniuersalis, tum *receptiva*, tum *sustentativa*, tum *substantia*, tum *accidentalis*. Ita docent cum S. Thoma *1. p. q. 11.* omnes qui admittunt veras relationes transcendentes, de quibus dicam in Metaphysica.

Prima ratio. Ratio enim est primò, quia essentialis differentia materia est esse *primum subiectum vniuersi*usque: sed esse subiectum primum vniuersiisque, est esse potentiam vniuersalem, tum sustentatiuam, tum receptivam, tum substantiale, tum accidentale: ergo potentia illa vniuersalis est differentia essentialis materiae. Probatur minor, quia esse subiectum non est aliquid absolutum, sed relativum ad id, quod recipitur in subiecto, ergo esse materiam est aliquid relativum, non absolutum.

Secundò. Si potentia esset aliquid superadditum materiae, daretur progressus in infinitum; si enim potentia sit accidentis materiae, vel materia per se ipsam recipit illud accidentis, vel illud recipit per aliud accidentis: si per se: ergo materia est potentia per se ipsam; si per aliud accidentis, iterum quæram de isto, utrum materia per aliud accidentis illud recipiat; & ita progressus erit infinitus.

Tertiò. Illud est essentiale materiae, sine quo materia non potest adæquatae concipi: sed sine potentia receptiva, & sustentativa, tum formarum, tum accidentium, materia concipi non potest adæquatae: igitur potentia illa vtraque essentialis est materiae.

Obicitur primò. Illud non est essentiale materiae, sine quo potest concipi materia: sed sine potentia sustentativa potest concipi materia: ergo potentia sustentativa non est essentialis materiae. Probatur minor. Sine illo potest concipi materia ut materia est, sine quo potest fungi suo munere: sed sine potentia sustentativa fungi potest suo munere, cum sine illa constitutus corpus naturale: ergo materia potest concipi sine potentia sustentativa.

Respondeo distinguendo primam maiorem; illud non est essentiale materiae, sine quo materia potest concipi adæquatae, concedo; sine quo concipi potest solum inadæquatae, nego. Materia vero non potest adæquatae concipi, quia concipiatur adæquatae materia, debet concipi ut subiectum vniuersiisque: ergo debet concipi ut subiectum etiam forme materialis, quod est esse potentiam sustentatiuam.

Obicitur secundò. Illud non est essentiale materiae, quod potest ab ea separari, sed potentia separari potest à materia, nam postquam forma corrupta est, non potest manere amplius potentia materiae in ordine ad illam, arque adeò separatur: quod probo. Nam omnis potentia naturalis reduci potest ad actum per agens naturale: sed potentia ad recipientes formas corruptas reuocari non potest ad actum per agens naturale: ergo materia non est potentia naturalis ad formas corruptas.

Respondeo certum omnino esse, quod materia
R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

Aseriat potentiam ad formas corruptas, quia priuationem illarum dicit; priuatione autem dicit quandam aptitudinem in subiecto; imò si reproducerentur illæ formæ, sine dubio materia illas reciperet sine accidente superadditio. Postquam igitur forma corrupta est, potentia materia manet ad illam, quantum est ex parte materie, non quantum est ex parte agentis productui talis formæ; materia enim apud manet ad recipientem tam formam si ea producatur: quemadmodum oculus retinet semper potentiam videndi colorem corruptum, & rufum ille produceretur. Neque vero potentia illa frustra est, quæ reduci non potest ad actum ex defectu agentis; fatis enim est, quod ex parte ipsius materiae reduci possit ad actum. Denique non est verum, quod cuiuslibet potentia passiva naturali respondere necessariò debeat potentia activa naturalis.

Obicitur tertio. Potentia est in prædicamento *Tertia obiectio.* qualitatis: ergo materia, qua substantia est, non est *actio.* essentialiter potentia; si enim potentia activa est accidentis superadditum agenti (nam calor distinguatur ab igne) quare similiter potentia passiva non erit aliquid superadditum subiecto. Confirmatur, quia prius est aliquid esse, quam esse causam; sed materiam esse potentiam, est materiam esse causam: ergo prius est materiam esse, quam esse potentiam.

Respondeo negando quod omnis potentia sit in prædicamento qualitatis, hoc enim verum non est nisi de potentia accidentali, alioquin daretur processus in infinitum; si autem potentia activa distinguatur ab agente, non sequitur infinitus progressus, qui sequeretur si potentia passiva distinguatur; nam materia recipetur unam potentiam per aliam, & iterum hanc per aliam. Ad confirmationem dico, prius aliquid esse quam sit causa in actu secundo; sed non esse prius quam sit causa in actu primo, seu quam sit principium causandi: potentia materiae est principium causandi materiae, id est non est aliquid prius, quam materia.

Obicitur quartò. Potentia & actus sunt in eodem genere: sed materia & accidentis non sunt in eodem genere: ergo materia non est per se potentia receptiva accidentium. *Quarta obiectio.* Imò sequeretur materiam habere relationem transcendentalē ad accidentia, quod absurdum est, quia substantia est prior accidente.

Respondeo actum primarium & potentiam esse in eodem genere; actum vero secundarium, cuiusmodi sunt accidentia, & potentia, non esse in eodem genere. Neque absurdum est, quod materia relationem habeat transcendentalē ad accidentia tanquam ad terminum non ultimum; quia terminus ultimus forma est substantialis, propter quam recipiuntur accidentia.

§. IV.

Vtrum materia prima sit pura potentia.

Eteriam esse puram potentiam, est illam non includere in sua essentia ullum actum: si vero nullam includat formam, seu actum physicum, erit pura potentia passiva; si nullum includat actum metaphysicum, id est existentiam, erit pura potentia obiectiva. Difficilis igitur est primò, utrum materia in se nullam includat formam *corporeitatis*, quam inuehit Scorus: secundò, utrum non includat etiam existentiam, sed eam omnem sumat à forma; quod asserunt Thomistæ.

Dico tertio, materiam primam esse puram potentiam passivam, cui nulla forma *corporeitatis* coenit, tribuens genericum esse corporis; sed non esse puram potentiam obiectivam, cum habeat existentiam *corporeitatis*.

I 2 proptiam

propriam, non solum distinctam ab existentia formæ, sed etiam ab ea propter independentem tanquam à causa, vel conditione. Tres partes habet conclusio.

Primam negant Averinæ, volens esse in quolibet corpore speciale formam, qua tribuat genericum esse corporis, cum alia forma deesse tale corpus specificè: Scotus, qui solis eam formam tribuit vienibus: Henricus Gaudentius soli homini: reliqui cum Philosopho & S. Thoma formâ illam corporeitatis reiçerunt tanquam inutilem, in impossibilem.

Forma corporeitatis est inutilis.

Probatur, illam esse inutilem, quia nullum omnino conferre effectum formalem composito, quem non conferat alia quævis forma materiae adueniens; nam ex hoc præcisè, quod aliqua substantia intelligitur composita ex materia & forma, intelligitur esse corpus: sed quævis forma materiae adueniens facit compositum ex materia & forma: ergo quævis forma materiae adueniens facit corpus; qui tamen solus dicitur esse proprius effectus formalis formæ corporeitatis. In modo si ponere in lapide sola forma lapidis, sublata formâ illâ communis, lapis esset corpus, tum genericè, tum specificè: ergo illa forma inutilis est.

Est impossibilis.

Probatur quod sit etiam impossibilis forma tribuens esse genericum, non autem specificum, quia gradus genericus, & specificus non distinguuntur: sed si una forma tribueret esse specificum, altera genericum, gradus illi distinguetur etiam realiter; ergo impossibilis est forma tribuens esse tantum genericum, quæ dicitur corporeitatis. In modo, ut nuper dixi, si tolleretur forma hæc corporeitatis ab ipso lapide, manerer gradus specificus sublato gradu generico, sieque illi distinguenterentur.

Secunda pars alterens inesse materiae propriam existentiam distinctam ab existentia formæ, negatur à Thomistis, quibus non fauet S. Thomas, ut ostendunt Suarez, Vasques, Pererius, & Averfa.

Probatur autem optimis, & clarissimis rationibus: primum enim id quod est realiter distinctum ab alio, habet existentiam distinctam ab alio: sed materia est realiter actu distincta à forma: ergo materia existentiam habet distinctam ab existentia formæ. Major probatur, quia rei existentia non est aliud quæ res ipsa, seu essentia ipsa in actu, id est actualitas rei; nec enim, ut alibi demonstratur, existentia est aliquid distinctum realiter ab essentia; sed illa eadem essentia, quæ prius erat possibilis, quâdo est actu, vocatur existentia. Implicit ergo ut aliquid actu distinguatur ab alio, quin habeat existentiam distinctam ab existentia alterius; & implicit in terminis dicere, quod unum existat per existentiam alterius, à quatenus actu distinguatur; quod enim actu distinguatur ab alio, habet actualitatem distinctam ab actualitate alterius: sed actualitas est existentia; ergo quod actu distinguatur ab alio, habet existentiam distinctam ab existentia alterius. Iam vero quod materia distincta sit actu ab ipsa forma, probatur, quia materia est pars corporis naturalis, & forma est altera pars: ergo distinguuntur inter se, alioqui totum compositum est ens simplex. Similiter materia est ens incompletum: ergo materia non constituitur in actu per formam, alioqui est ens æquè completum ac totum substantiale.

Secundum, illa distinctas habent existentias, quæ producuntur per actiones distinctas; omnis enim actio terminatur immediatè ad existentiam: sed materia & forma producuntur per actiones distinctas, cum altera creatur, altera educatur: ergo materia & forma diversas habent existentias. Confirmatur, quia eadem actione, qua res producitur, eius existentia producitur: sed essentia materia producitur actione distincta: ergo & eius existentia.

Secunda ratio.

A Tertiò. Id quod præsupponitur existere ante aliud, & est causa illius, habet existentiam distinctam ab existentia alterius: sed materia præsupponitur existere ante formam materialem, & est causa illius: ergo materia existentiam habet distinctam ab existentia formæ. Denique sequeretur, materia generari & corrupti ab agente naturali; nam illud generatur, quod accipit nouam existentiam per generationem. Sequeretur non esse materiam candem in genito, quæ est in corrupto; perire enim materia pereunte existentia formæ: quid autem est corrupti, nisi amittere existentiam?

B Tertia pars afferit materiam habere propriam existentiam, sciam independentem ab existentia formæ: Habet existentiam, sciam independentem ab existentia formæ; cōtra Suarez, Molinam, Fonsecam. Probatur autem, quia si existentia materiae dependet ab existentia formæ, vel penderet ab ea ut causa formalis, vel ut à conditione: neutro modo est dependens: ergo nullo modo est dependens. Quod non penderat ab ea ut causa formalis, patet, quia existentia materiae, ut dixi, non constituitur per existentiam formæ; pura enim potentia non constituitur per actum: sed neque penderat ab ea ut conditione, quia effectus præsupponens existentiam sua causa non paret esse conditio prærequisita ad illius existentiam: forma est effectus materiae: ergo forma non est conditio prærequisita ad existentiam materiae.

C Prima obiectio. Obiicitur primum. Datu formâ corporeitatis, saltem in homine, si ratio corporis non potest homini prouenire à forma spirituali, quæ anima est: sed ratio corporis non prouenit ab anima spirituali: ergo datur saltem in homine forma corporeitatis. Probatur maior, quia id quod est spirituale ac indivisibile, non potest conferre formalem effectum corporeum, & divisibilem: sed esse corpus est effectus formalis corporeus & divisibilis: ergo esse corpus non prouenit ab anima hominis. Deinde nulla est proprietas, quæ non emanat ab aliqua forma: quantitas est aliqua proprietas: ergo illa emanat ab aliqua forma; non potest autem emanare ab alia forma, quâm à forma corporeitatis.

D Respondeo, rationem corporis non posse quidem proutenire à sola forma, vel spirituali, vel materiali: sed posse proutenire à qualibet forma, etiâ spirituali, hinc materia: quia esse corpus non est aliud quâm esse compositum ex materia & forma; qualibet autem forma iuncta materia facit huiusmodi compositum. Concedo nullam esse proprietatem actuam, quæ non emanet ab aliqua forma: proprietas autem sustentativa, cuiusmodi est quantitas, non emanat à forma, sed à materia.

E Obiicitur secundum. Illud, quod nihil est, nisi potest existentia, nullum includit proprium actu: pura potentia obiectio, nihil est nisi potentia existentia vero est actu: ergo materia, quæ pura est potentia, nullum includit in se propriam existentiam. Deinde ex duobus entibus in actu sit unum per accidens: sed ex materia & forma non sit unum per accidens: ergo materia & forma non sunt duo entia in actu. Denique id quod constat potentia & actu, est completum: ergo si materia proprium habeat actuum entitatum, erit completa.

F Respondeo, materiam esse putam potentiam passum, quia nullum, ut dixi, actuum physicum includit; sed non esse puram potentiam obiectum, quia includit actuum metaphysicum, seu existentiam. Illud ergo, quod est pura potentia passum, includit actualem existentiam, seu actuum metaphysicum; non includit actuum unum physicum. Deinde verum est, quod ex duobus entibus in actu completo sit unum per accidens; ex duobus autem entibus in actu incompleto sit unum per se, quod certè fieri non potest nisi ex entibus in actu. Denique, quod constat

constat ex potentia & actu physico, est ens comple-
tum; quod constat ex potentia & actu metaphysico,
non est ens complectum, sed esse potest incompletum.

Obiicitur tertio. Forma materialis in suo esse
pendet a materia: ergo multo magis materia in
suo esse penderet a forma, quo multo est perfectior
qua materia, & magis actualis. Deinde sicut materia
est prior quam forma in genere cause materialis, sic
forma prior est quam materia in genere cause for-
malis. Denique forma est causa formalis compositi
secundum aliquid ipsius compositi; non est causa
compositi secundum formam, alioquin esset causa sui
ipsius: ergo est causa compositi secundum materiam.

Respondeo concedendo quod forma materialis
pendet a materia; nego tamen quod materia pen-
deat a forma, quia licet materia sit minus perfecta
quam forma, prior tamen est quam forma; vnde im-
plicat ut penderet a forma tanquam ab aliquo priori;
existeret enim prius & posterior, quod implicat;
licet enim materia sit prior formam secundum enti-
tatem, forma tamen non est prior materia nisi secundum
informationem; materia videlicet non aliter penderet a
forma nisi secundum informationem, & in genere
cause finalis. Quomodo autem possint causæ sibi esse
mutuæ causæ, dicitur sequenti disputatione. Denique
nego illam maiorem; forma est causa compositi se-
cundum aliquam partem compositi; est enim causa
compositi totius ut totum est, quod non est causare
aliquam partem compositi, sed esse partem compositi.

S. V.

An, & quomodo materia possit existere sine omni
forma.

Hæc difficultas ex præcedenti nascitur; Thomi-
sta siquidem, quibus visum est materiam exi-
stere per existentiam formæ, inferunt hinc, quod
materia ne diuinitus quidem separari potest ab omni
forma. Controvertitur itaque primò, utrum naturaliter
separari hæc sit possibilis: secundò, utrum sit
possibilis supernaturaliter: tertio, quod est diffi-
cilius, utrum conservatio illa materie sine omni
forma est naturalis, an supernaturalis.

Dico quartò, materiam primam, tam si naturaliter
nequeat separari ab omni forma, tum substantia, tum accidentia, diuinitus tamen separari posse.

Prima pars ratio est, quia corruptio vnius for-
mæ semper generatio est alterius; id est nunquam
agens potest corrumpere vnam formam, quin alteram
introducat: ergo non potest materia existere si-
ne omni forma. Probatur antecedens, quia non po-
test agens naturale destruere vnam formam, nisi per
introductionem dispositionum contrariatum sed il-
læ dispositiones productiæ sunt alterius formæ: ergo
naturaliter nunquam vna forma destrui potest,
quoniam altera introducatur. Quæ ratio etiam probat
materiam non posse separari ab omni accidente; si
enim a forma substantiali nequeat separari: ergo ne-
que carere potest omni accidente, sine quo esse
non potest forma.

Speciatim autem, quod quantitas non possit se-
parari a materia, probatur, quia quidquid separari a
subiecto, vel corruptum ex defectu causa conservantis, vel
per corruptionem subiecti, vel per introduc-
tionem contrarij. Causa conservans quantitatem
Deus est; subiectum eius est materia incorruptibilis;
contrarium nullum habet: ergo quantitas naturaliter
separari non potest a materia, cuius proprietas
est inseparabilis. Imò dubitatur a pluribus, utrum
ab ea distinguiatur, ut dicetur *disp. 3.*

Colliges ex his cum Cardano lib. I. subtili ait,
formæ quamlibet corruptibilem necessariò conser-

R. P. de Rhodes curs. Philosoph.

Autem iri, si forma subsequens vel arte, vel casu impediatur, indeque totam præseruandi arte & methodum originem habere. V. g. in sanguineis, tempe-
rantiam conservacum iri per aquam frigidam, quia
illa impedit bilis generationem.

Secunda pars nullâ eger probatione, quia cum materia prima existentiam habeat distinctam, & independentem ab existentia formæ, ut ostensum est, certè nulla ex cogitari potest ratio, cur Deus materiam separare non possit ab omni forma. Si enim separare potest accidentes ab omni subiecto, quantum magis materiam a formis.

Obiicitur primò. Id quod habet existentiam independentem naturaliter a forma, potest naturaliter existere sine forma. **Prima obie-**
ctio. materia prima existentiam habet naturaliter independentem a forma: ergo materia prima potest naturaliter existere sine forma. Confirmatur, quia potest anima rationalis existere sine materia, quia eius existentia est independentes ab existentia materiæ: ergo si existentia materiæ independentes est a forma, potest materia existere sine forma etiam naturaliter.

Responso, negando primam maiorem; quod enim haber existentiam independentem a forma, potest tamen ita illi connexum esse, ut nullis naturæ viribus possit ab ea separari, nisi per dispositiones, quæ nouam inducunt formam. Vnde ad confirmationem negatur paritas, quia nunquam materia separatur naturaliter a forma nisi per inductionem forme incompossibilis in ipsam materiam; forma vero separari potest a materia sine productione rei nullius in ipsa forma.

Obiicitur secundò. Si possit dari aliqua forma, **Secunda ob-**
iectio. quæ definat esse in materia, quamvis nulla introducatur noua forma, poterit materia naturaliter existere sine omni forma; sed est possibilis aliqua forma, quæ definat esse in materia, quamvis non introducatur alia vlla forma; sicut dantur forma accidentales, quæ in materia definita ex solo defectu causa conservantis, cuiusmodi sunt lumen, & impetus impressus, quibus percutiuntur, nullum introducitur contrarium: ergo posset tunc naturaliter materia existere sine omni forma.

Respondeo, experientia nobis constat, quod ge-
neratio vnius naturaliter est corruptio alterius, at-
que adeo nulla nunc datur forma substantialis, quæ definita possit sine introductione alterius formæ; sicque nunc materia, non potest naturaliter esse si-
ne omni forma. Non constat autem, an sit possibi-
lis aliqua forma talis naturæ, ut definita sine disposi-
tionibus contrariis, quæ inducunt aliam formam; illa si daretur posset materia existere sine omni for-
ma, nunc autem non potest.

Obiicitur tertio. Si materia diuinitus separari posse ab omni forma, & ita separata conservaretur, vel illa conservatio esset miraculosa, vel non neutrum videtur posse dici. Non primum, quia materia separata sic ab omnibus formis, non exigeret specialem Dei concursum ut conservaretur, sed per eundem con-
Tertia obie-
ctio. cursum, quo conservabatur sub formis, conservare extra illas. Neque dici potest secundum, quia illa conservatio miraculosa est, quia non potest fieri naturaliter: sed materia naturaliter conservari non potest sine omni forma: ergo eius conservatio si-
ne forma esset miraculosa.

Respondeo, & dico quintò, conservacionem ma-
teria separata ab omnibus formis, supponere quidem miraculum prius factum separationis diuinitus
causata; sed non esse tamen vlo modo nouum miraculum, atque ita illam esse pure naturalem. Contra
Suarem *disp. 15* *sect. 9. n. 7.* Vasquem *1. p. dis. 274. n. 19.*
Fonsecam, Hurtadum, & alios. Sed mihi tamen

I. 3 Ratiō

Triplex probatio.

Ratio est primò à pari; si enim Deis crearet animam rationalem sine omni corpore, illa creatio esset *prænaturalis*, & miraculosa; sed permanētia tamen, & conseruatio talis animæ purè naturalis esset, non autem miraculosa: sed eadem omnino ratio est materia, quæ sine omnibus formis conseruaretur: ergo licet separatio eius ab omnibus formis esset miraculum, eius tamen permanētia in esse non esset nisi purè naturalis. Deinde si conseruatio materia sine formis esset miraculum distinctum à prima separatio ne formarum, sequeretur quod materia sic spoliata omnibus formis deberet annihilari naturaliter: consequens illud falsum est: ergo conseruatio materia sine omnibus formis non est miraculum, etiam si supponat miraculum. Probatur minor. Illud quod est prius "alio, & in suo esse ab eo est independens, non debet eo separato statim annihilari: sed materia prior est, quam forma, & in suo esse independens est ab illa: ergo materia non debet annihilari desinentibus omnibus formis; quod enim debet desinere altero desinente, pender ab illo in suo esse. Denique materia spoliata omnibus formis non exigeret specialem nullum concursum; sed eodem illo concursu conseruaretur, quo existebat habens formam: ergo illa conseruatio non esset miraculosa. Probatur antecedens. Nouis Dei concursus non est necessarius nisi ad supplendam causalitatem aliquam formæ in entitatem materiae; sed si materia in sua entitate non penderet à formæ, nulla supponeretur causalitas formæ in materiam: ergo non est necessarius nouis Dei concursus ad conseruandam materiam sine illa formæ.

Prima obiectio.

Obiicitur primò. Rei conseruatio in statu violento, & præternaturali, esse non potest naturalis; sed conseruatio materiae sine forma, esset conseruatio eius in statu violento & præternaturali: ergo illa conseruatio non esset naturalis. Probatur maior. Tunc res aliqua miraculose conseruatur, quando conseruatur in statu in quo non potest esse naturaliter: sed quod conseruatur in statu violento & præternaturali, conseruatur in statu in quo naturaliter esse non potest: ergo illud consernatur miraculose.

Respondeo negando, quod rei conseruatio in statu violento & præternaturali sit miraculosa; multum enim differunt esse *præternaturale*, & esse *supernaturale*, seu miraculosum. Essere præternaturalis, est desiderare aliquid, quod exigeret natura, sicut tunc forma desideraretur, quam materia exigit naturaliter; supernaturale vero est, quod est supra exigentiam omnis naturæ: non esset autem supra exigentiam materiae spoliata omni formæ permanere in esse. Itaque conseruatio hæc materiae naturalis esset, si naturale opponatur miraculoso; non esset naturalis, si naturale opponatur præternaturali, & violento. Ad probationem respondeo materiam supposito primo miraculo esse posse naturaliter sine omni forma. Cum ergo dicitur, materiam naturaliter esse non posse sine omni forma, si illud esse significet primam separationem, conceditur; si significet conseruationem, quæ supponat distinctionem miraculosam, negatur.

Secunda obiectio.

Obiicitur secundò. Conseruatio accidentis extra subiectum non minus est miraculosa, quam positio eius extra subiectum; idem dico de forma materiali, quæ ponetur extra subiectum: ergo idem dicendum est de materia. Similiter quamvis ignis non penderet à calore, & essentia non penderent à proprietatibus, quamvis materia non pen-

A deat à subsistentia, & à quantitate; non possunt tamen illa conseruari nisi miraculose, etiam post factam separationem: ergo similiter conseruatio materiae sine formis esset nouum miraculum.

Respondeo, conseruationem accidentis & formæ substantialis extra subiectum esse miraculosam, quia tunc accidens, tum forma materialis pendent in suo esse intrinsecè à subiecto, à quo sustentantur; materia verò, ut sèpè dixi, non penderet à formæ in suo esse; ideoque nullus est influxus formæ in materiam, qui supponeri à Deo debeat peculiari aliquo concursu. Similiter ignis penderet à calore tanquam à dispositione ac conditione sine qua introducitur frigus productuum alterius formæ, per quam expellitur forma ignis; idem dico de multis proprietatibus essentiarum; materia verò non penderet à forma etiam vt conditione; sed neque penderet à subsistentia & quantitate; unde conseruatio materiae sine illis non esset miraculosa, quamvis miraculosa esset separatio.

Obiicitur tertio. Eadem actione conseruatur Tertia obiectio. materia sine formis, qua creatur primum absque etio. formis: sed positio materiae sine formis esset miraculosa: ergo conseruatio etiam esset miraculosa. Similiter conseruatio materiae, cum actu ab ea separarentur formæ, miraculosa esset: sed eadem actio esset durans post separationem: ergo illa esset etiam miraculosa.

Respondeo duo distinguenda esse in actione, qua creatur materia excludendo formas. Primum est actio ipsa entitatiæ: secundum est connotatio separationis ab omni forma. Actio ipsa in se non esset miraculosa, sed tantum secundum connotationem. Fatoe quod materia eadem actione secundum entitatem creatur primum sine formis, & conseruatur postea sine illis; sed non eadem actione secundum connotationem, creatur enim illa connotaret miraculam, quod non connotaret conseruatio. Si autem sermo sit de pura creatione materiae, tunc certè illa non esset supernaturalis, sed tantum præternaturalis.

§. V I.

D Quenam sint proprietates materiae, ac primum appetitus eius ad formas.

Quæ hactenùs dicta sunt, ad essentiam pertinentia, nunc prima eius proprietas dicitur esse appetitus ad formas omnes, qui solam propensionem & inclinationem superaddit potentiæ.

Dico sexto. Materia prima appetitum habet naturaliter ad omnes formas, non simul, & collectiæ sumptus; sed seorsim, & diuisuè. Ita communiter traditur in Philosophis, quod ut explicem.

Obserua primò, nomen *appetitus* in genere significare inclinationem & propensionem rei aliqui in aliquod bonum, tanquam conueniens ipsi rei. Duplex autem est appetitus, alter *naturalis*, alter *elicitus*: naturalis, seu innatus, est potentia & capacitas innata ad aliquid tanquam ad bonum proportionatum & conueniens, sive potentia cum inclinatione ad aliquod bonum: v. g. cum terra dicitur appetere locum infirmum, hic appetitus est capacitas terræ ad locum illum occupandum tanquam aliquid bonum naturaliter proportionatum: inclinationis autem illa & propensio, est conuenientia & propotionem eius rei cum tali bono. Appetitus elicitus est inclinationis alicuius rei ad bonum cognitum intellectu vel sensu; id est actus potentia affectus.

fectius circa obiectum aliquod, ut bonum & conueniens. Diuiditur iterum appetitus in appetitum *complacientia*, qui est propensio in bonum præsens, & possesum; & appetitum *concupiscentia*, qui propensio est in bonum absens.

Appetere
formas col-
lectiue.

Obserua secundò, formas omnes posse duobus modis appeti. Primo collectiue, secundo diuisiue. Collectiue appeteret formas omnes materia, si appeteret informari eodem tempore omnibus simul formis: diuisiue appetuntur, si nulla sit forma, quam non appetit, ex suppositione quod non habeat aliam villam formam. His positis,

Ratio positæ assertiois est, quia materiam habere appetitum ad omnes formas, est materiam ita esse proportionatam omnibus formis, ut quamvis unam habeat formam, alias tamen æqualiter habere possit: sed materia est eo modo proportionata omnibus formis: ergo materia naturalem habet appetitum ad omnes non collectiue, quia hoc est impossibile; sed diuisiue, idest, nulla est forma, quam habere non possit, si priuetur altera forma.

Obiicitur primò. Si materia prima huiusmodi appetitum habet ad omnes formas, sequitur illam esse semper in statu violento, quod admitti non debet. Probatur autem, quia quod est contrarium appetitui naturali, violentum est: sed carentia formarum, quas materia non habet, & appetit, est contra naturalem appetitum materiae: ergo materia semper est in statu violento.

Resp. negando, materiam esse semper in statu violento. Ad probationem distinguo maiorem, illud est violentum, quod est contrarium appetitui proximo, cui res illa sit debita in eo statu, concedo; quod est contrarium appetitui tantum remotu, cui res ea non est debita in eo statu, nego; carentia formarum, quas materia non habet, est contraria proximo appetitui materiae, & illæ debita sunt materiae habenti alias formas, nego; contraria est appetitui remoto, concedo. Appetitum illum materiae ad formas, quas non habet, dico esse tantum remotum, quia proxime non potest recipere illas formas, nisi prius amiserit alias formas.

Obiicitur secundò. Si materia unam habens formam appetit alias formas, appetit dimittere formam illam, quam habet; quod verum esse non potest. Probatur sequi. Materia non potest appetere formam nisi appetat ea dimittere, quia incompatibilitatem habent cum tali forma: sed forma quam habet, impossibilis est cum aliis formis: ergo materia appetit dimittere formam quam habet.

Resp. distinguendo illam maiorem; si materia formas alias appetit dum est sub una forma, formam illam appetit dimittere, quam habet, si appetit formas illas absolute, ac sine illa conditione, concedo; si appetit solum sub conditione quod amittat alias formas, nego. Materia igitur simul quidem habet appetitum ad omnes formas habendas, sed non ad illas habendas simul; quod est impossibile: sicut intellectus habet simul vim ad actus contrarios, sed non ad illos habendos simul.

Obiicitur tertio. Si materia formas appeteret, deberet etiam appetere formas corruptas, quod falsum est, quia naturalis appetitus fertur in rem possibilem naturaliter. Probatur sequi; nam materia eadem est post corruptionem formæ, ac ante corruptionem.

Resp. ex dictis de potentia materiae, quod materia retinet appetitum ad formas corruptas conditionatum duntaxat, & ex suppositione quod ali-

A quod agens illas produceret: non retinet appetitum absolute, eo quod nullum sit agens naturale, quod possit illæs producere. Verum est, quod appetitus nunquam fertur absolute in rem impossibilem, sed certum tamen est, quod ferti aliquando potest conditionatè.

Obiicitur quartò, sequi quod materia magis appetit formas nobiliores, quam formas minus nobiliores; quia cum forma sit bonum materia, certè melior forma maius est eius bonum.

Resp. materiam æqualiter appetere omnes formas, neque magis appetere formas magis nobiliores, quam formas minus nobiliores. Ratio est, quia appetitus sequitur potentiam materiae; materia vero non est magis receptiva formæ nobilis, quam ignobilis: imo non appetit formam nisi quia per illam completur; aquæ autem completur per formam ignobilis, ac per magis nobilis. Itaque falsum est quod forma nobilior maius sit bonum materiae, quam forma ignobilior, quia materia non respicit formam sub ratione talis formæ, sed tantum sub ratione formæ.

§. VII.

An, & quomodo materia unitatem habeat specificam.

Hæc etiam est proprietas materiae, de qua concurritur primò, utrum de facto materiae omnium corporum, saltem sublunarium, unius sint specie; nam de materia corporum cœlestium infra disputabitur: secundò, utrum sit possibilis aliqua materia prima diuersæ speciei ab illa, quæ subiectum est omnium formarum.

Dico septimò. Materia prima corporum omnium corruptibilium sublunarium, est unius tantum speciei, quamvis nullo arguento euincit posse videatur, quod non sit possibilis materia rerum corruptibilium diversæ à nostra speciei.

Prima pars quæ agit de facto, post Platonem & Aristotelem communis est inter omnes. Ratio eius est, quia potest transmutari quodlibet corpus in aliud corpus: ergo potest materia cuiuslibet corporis recipere aliam quamlibet formam; v. g. materia, quæ habet formam terræ, habet deinde formam arboris, mox aëris, deinde animalis, & sic deinceps. A priori ergo ratio est, quia *quilibet forma specificatur ab obiecto & actu ad aquam*: sed omnes materiae corporum sublunarium respiciunt eundem actum ad aquam; respiciunt enim omnes formas, quas possunt recipere: ergo materia omnes sublunares eiusdem sunt speciei.

Secunda pars quæ agit de possibili, assertur ab Hurtado, Arriaga, Auerla; negatur a Suarez disputatione 13. qui tamen ait materiam rerum incorruptibilium specie differere à nostra. Probatur autem primò, quia non appetit illa repugnantia in eo quod detur aliqua materia capax aliquarum tantum formarum, non tamen omnium: sed illa materia specie differet à nostra: ergo potest dari materia diuersæ speciei à nostra. Probatur maior, quia id quod est receptivum unius formæ, non est necessariò receptivum omnium formarum, alioqui quantitas, quia receptiva est accidentium materialium, estet etiam receptiva formarum substantialium: ignis qui receptivus est calor, potest recipere accidentis spirituale: anima quæ receptiva est accidentium spiritualium, est etiam receptiva quantitatis: ergo potest dari materia prima receptiva quarundam tantum formarum,

& non omnium. Confirmari potest à pari ; sicut enim datur sensus internus perceptivus omnium obiectorum sensibilium, & sensus exterius perceptivus aliorum tantum, ita potest dari materia prima receptiva formarum omnium, & aliqua materia receptiva quatundam tantum formarum, & non omnium.

Prima ob-
iectio.

A Obicitur primum contra primam partem. Formæ substantiales possibles sunt numero ac specie prorsus infinite, sed materia prima non potest recipere formas infinitas, alioquin erit infinita capacitas: ergo quælibet materia non potest recipere omnes formas.

Resp. distinguendo minorem; materia prima non potest recipere infinitas formas simul, concedo; sic enim vim haberet receptivam infinitam: non potest recipere successivæ, ac diuisuæ, nego; non enim sequitur quod sit infinita: sicut oculus etiam colores infinitos successivæ videre potest, non est propterea infinitus.

Secunda ob-
iectio.

Obicitur secundum, contra secundam partem. Materia prima, quæ diuersæ speciei esset à nostra, vel erit subiectum primum vniuersuſusque, sive non differeret specie à nostra; vel non erit subiectum primum, & sic non erit materia prima. Probatur, quia idem tantum materia prima nostra est subiectum *vniuersuſusque*, quia est subiectum primum, & pura potentia: illa materia esset subiectum primum, & pura potentia: ergo esset subiectum primum *vniuersuſusque*.

Resp. materiam illam primam quæ specie differet à nostra, non fore subiectum primum *vniuersuſusque formæ*, sed *aliquam* tantum. Ad probationem negatur maior; nam idem materia est subiectum *vniuersuſusque*, quia est pura potentia vniuersalis ad omnes formas. Neque verum est, quod nos idem tantum sciamus materiam nostram esse potentiam vniuersalem, & subiectum *vniuersuſusque*, quia est subiectum primum: hoc, inquit, nego, quia idem scimus materiam esse potentiam vniuersalem, quia est capax recipiendi formas omnes à nobis cognituras; de formis ignotis non laboramus.

Instinctio.

Instabis. Hac materia, quia receptiva non erit nisi aliquarum formarum, habebit aliquid per quod repugnet eum aliis formis: ergo non erit pura potentia, quia non erit tantum potentia, sed aliquid aliud.

Resp. negando consequentiam, quia talis materia sic erit potentia huius formæ, cuius est receptiva, vt nihil includat per quod sit actus physicus; sicut materia dicitur pura potentia, quamvis receptiva non sit accidentium spiritualium.

Tertia ob-
iectio.

Obicitur tertio. Non requiritur maior vis ad recipiendas vnam formam, quam ad omnes recipiendas: ergo materia quæ poterit recipere vnam formam, poterit omnes recipere. Probo antecedens. Non requiritur maior perfectio ad recipiendas formas perfectiores, quam ad recipiendas imperfectiores: ergo ad recipiendas omnes formas non maior requiritur perfectio quam ad vnam.

Resp. negando antecedens; nam sicut maior requiritur perfectio vt possit cognoscere omnia sensibilia, vt sensus internus cognoscit, quam ad cognoscendum vnum, vt cognoscit oculus; ita maior vis requiritur in materia, vt recipere possit formas omnes, quam vnam tantum. Ad probationem negatur etiam antecedens, & eadem explicatur similitudine sensuum.

§. VIII.

An, & quomodo materia prima sit ingenerabilis, & incorruptibilis.

Hec est vltima materiae proprietas; nam cognoscibilitas eius, de qua vltius quæ poterat, nihil habet difficile: materia enim nunquam cognosci potest sine ordine ad formam, cùm ad illam referatur essentialiter. Cognoscit eam Deus, & cognoscunt Angeli conceptu proprio & distincto, quia sine metaphora, & sine analogia illam cognoscunt. Nos proprio conceptu illam cognoscimus, sed partim distincto, partim confuso; vel enim eius existentiam inquirimus per mutationem, & sic cognoscitur per analogiam ad res artificiales mutationis substantialis, atque aedem materia: vel post inquisitionem existentia dicimus illam esse primum subiectum, & sic proprium de illa conceptum formamus, sed partim confusum, quia ratio subiecti est communis pluribus, & ratio subiecti primi est negativa.

Dico octauo. Materia prima est ingenerabilis, Assertio. & incorruptibilis, etiamsi sit principium corruptionis.

Ratio est, quia omnis generatio fit ex presupposito subiecto: sed materia, quæ subiectum est primum, non potest fieri ex presupposito subiecto: ergo materia non generatur: sed neque corrupti potest, cùm corruptio sit destruторi, quæ fit manente aliquo subiecto; subiectum autem primum, destrui non potest manente aliquo eius subiecto, alioquin primum non esset: ergo subiectum primum non potest corrupti.

Obicitur primum. Si materia prima esset incorruptibilis, totum compositum denominari ab ea deboret incorruptibile, sicut ab ea denominatur corruptum & materiale: hoc consequens est absurdum: ergo materia non est incorruptibilis.

Resp. prædicta negativa multum ab affirmatis differre; nam affirmativa licet vni tantum parti conueniant, possunt tamen attribui subiectis: negativa non possunt attribui, nisi viri parti conueniant. Homo v. g. potest dici intellectuus ab anima, dici non potest immortalis, quamvis anima non minus sit immortalis quam intellectuus. Ratio est, quia *negatio malignans est natura*, negatque totum; vnde conuenire debet cuilibet parti: at vero affirmatio requirit solum reperiri in aliquo ex subiectis id quod affirmat; v. g. homine vno currente dici potest, *homo currat*. Esse incorruptibile, prædicatum est negativum, quod non potest affirmari de composito, nisi conueniat omnibus eius partibus: quod idem dici debet de spirituali; non enim dicere licet, hominem esse spiritualem, quamvis anima eius sit spiritualis.

Obicitur secundum. Nulla est forma, quæ non tribuit denominationem subiecto in quo est: generatio est in materia tanquam in subiecto: ergo denominat materiam generabilem.

Resp. subiectum generationis & corruptionis non posse dici generari aut corrupti; sicut oculus, qui est subiectum visionis, non dicitur videri, sed terminus eius: potest quidem subiectum generationis denominari habens, seu recipiens generationem, sicut oculus dicitur recipiens visionem; non tamen materia generari. In forma igitur distinguo maiorem; omnis forma tribuit subiectum denominationem habentis & recipientis, concedo; tribuit denominationem termini, nego.

Materia

Secunda obiectio.

Materia denominatur per generationem, tanquam eam recipiens, concedo; tanquam generabilis, nego: quia solus terminus generatur, materia vera mutatur per generationem.

Tertia obie-
ctio.
Obicitur tertio. Materia dici non potest incorruptibilis, si a quo corrumptit ac homo: sed a quo corrumptit; nam id est compositum humanum corrumptit, quia dissoluitur unio partium eius, quæ tamen manent incorporeæ; dissoluitur autem unio partium materiae, quæ manent incorporeæ.

Resp. materiam non posse dici corruptibilem propter dissolutionem partium integralium, sicut homo dicitur corruptibilis propter corruptionem partium essentialium; nam quod manet sublatæ unione partium essentialium, non potest denominari amplius homo; quod vero manet sublatæ unione partium integralium, adhuc potest denominari materia; homo itaque corrumptit, non corrumptit materia.

SECTIO III.

De Priuatione.

Exposita materiæ primæ, quæ principium est corporum per modum subiecti, venio ad priuationem, quæ principiat ut terminus a quo. In hac autem duo sunt difficultates: primus eius natura & realitas; secundus, an, & quando sit principium.

§. I.

Priuationis natura, & realitas.

Quid sit
priuatio.

Certum est primus, priuationem recte definiti, *Cesset carentia formæ in subiecto ad eam recipiendam apud*; quia videlicet illa in duobus a negatione differt, conuenit in duobus. Conveniunt, quod amba sint carentia, ac remotiones rei alicuius; deinde quod neutra causam habeat propriæ dictam; quod enim est non ens, causam non habet a qua efficiatur. Differunt quod negatio non semper sit in subiecto, ac proinde non sit semper coniuncta cum aliquo positivo, vt homo non existens; priuatio vero semper sit in subiecto aliquo, ac proinde coniuncta semper sit alicui positivo, vt cæcitas est in oculo. Deinde, quod negatio non dicat aptitudinem in subiecto ad eam recipiendam, vt carentia visus in lapide; priuatio vero dicat semper illam aptitudinem subiecti ad recipiendam formam, vt priuatio visus in homine. Unde fit, vt priuatio semper oriatur in subiecto ex aliqua causa extrinseca, & sit illi accidentalis; negatio vero semper oriatur ex causa intrinseca, & sit essentialis subiecto, quando illi inest. Ex quo etiam fit, vt neutra intelligi possit nisi per formas oppositas, id est, nisi simul represententur formæ oppositas; quod enim est merum nihil, non est per se intelligibile.

Quotuplex
lic priuatio.
Certum est secundus, priuationem commodè posse dici aliam *substantialem*, quia est carentia formæ substantialis; aliam *accidentalem*, quia est carentia formæ accidentalis, vt priuatio luminis in aere. Deinde priuatio alia dicitur *remota*, quæ conuenit subiecto non habenti ullam dispositionem accidentium ad formam, vt materia ligni non calefactæ conuenit priuatio formæ ignis; alia dicitur *proxima*, quæ conuenit materia habenti omnes dispositiones ad formam. His positis.

Controverteretur, vtrum priuatio & negatio dici possint entia realia, non positiva quidem, sed negativa. Vocant *ens realis positivum*, illud, quod habet essentialiam, a qua emanant reales proprietates: *Realis*

A vero negativa, illud, quod non habet quidem entitatem positivam, sed nullo tamen cogitante intellectu est non ens. Dicuntur v.g. esse tenebra in aere, quamvis nullus intellectus cogite tenebras.

Dico primus, priuationem & negationem esse *Affertio ne-*
merum nihil, neque posse vocari entia realia negativa. *Contra Toletum, Auersam, Conimbricenses, Pererium, & alios*, qui spatio imaginacione vo-
cant entia realia negativa, ut dicitur *dis. 4. nunc*
breuerit.

Ratio, est quia nihil dici potest reale quod non sit positivum: priuatio & negatio non sunt positivæ: ergo dici non debent reales. Probatur maior. Illud

B nullo modo dici debet reale, quod nihil superad-
dit puro nihilo, omnis enim realitas est aliquid supra nihil; sed solum positivum superaddit ali-
quid puro nihilo, negativum autem nihil super-
addit: ergo solum positivum est reale, negativum antem non est reale. Probatur minor. Illud non su-
peraddit aliquid puro nihilo, quod reperitur in quolibet puro nihilo: sed realitas negativa reperi-
tur in quolibet puro nihilo, consistit enim in co-
tantum, quod ante operationem intellectus sit non ens; omnis v.g. chimera est impossibilis nul-
lo cogitante intellectu: ergo ens pure negativum non est reale. Deinde, id est priuatio dicitur realis,
quia nemine cogitante forma ei opposita non est in subiecto: sed nemine cogitante chimera non exsistit: ergo si priuatio est realis, chimera erit realis. Denique cogitari potest aliquid, quod sit merum nihil, & nullo modo sit reale: sed huiusmodi est solius ens negativum, quod nullo intel-
lectu cogitante nihil est: ergo illud nullo modo est reale.

C Obicitur primus. Illud, quod est in rebus nemine cogitante, dicitur esse realiter; id est enim Petrus realiter est, quia est nemine cogitante; sed negationes & priuationes sunt in rebus nemine cogitante, homo enim est cæcus nemine cogitan-
te; tenebrae sunt in aere nemine cogitante; ergo priuationes & negationes sunt reales; saltem negativa.

D *Resp. nego maiorem*: nam ut aliquid sit realiter, non sufficit ut sit nihil, ante operationem intellectus; sed esse debet aliquid positivum, alio-
rum non est vlo modo realiter, ut probabam. Ve-
rum est, quod ante operationem intellectus oculus est cæcus, tenebrae sunt in aere: sed nego Pet-
rus esse cæcum realiter, aut tenebras esse realiter in aere.

E Obicitur secundus. Esse reale negativa nihil Secunda ob-
iectio: aliquid est, quæcum esse fundamentum propositionis: sed priuationes & negationes sunt huiusmodi; quam affirmatio hæc propositione vera est, *Petrus est cæcus*: *Aer est tenebræ*: ergo priuationes sunt reales negativa.

F *Resp. negando maiorem*: nam esse fundamen-
tum propositionis affirmatio vera non magis sufficit ad realitatem, quæcum esse fundamentum propositionis negativa vera; in modo propositiones, quatum prædicantur sunt priuationes vel negationes; quamvis videantur affirmatio, sunt tamen virtualiter negativa; cum enim dicitur oculum esse cæcum, significatur facultatem visivam non esse in oculo.

G Obicitur tertius. Illud quod dicit realiter habitu-
dinem ad aliquid est realiter; priuatio dicit realiter habitu-
dinem ad subiectum aptum; ergo priuatio est realis. In modo priuationes sunt aliquid sensibile, videmus enim umbras, foramina, tenebras: ergo sunt reales;

Resp.

Tertia obie-
ctio.